

УДК 378. 013. 2

**PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHERS AS MUZIK
A GENERAL CONDITION OF HIS PEDAGOGICAL ACTIVITY
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА ЯК ЗАГАЛЬНА УМОВА ЙОГО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Dashytska L./ Дашицька Л.

teacher / викладач

Sharapaniuk A. / Шарапанюк А.М.

teacher / викладач

*Municipal Institution «Uman Taras Shevchenko Professional College of
Education and Humanities of Cherkasy Regional Council»*

33, Nebesna Sotnia, 20 300

*КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради»*

вул. Небесної Сотні, 33, 20 300

Анотація. У статті визначено поняття та структуру професійної компетентності майбутнього вчителя. Розглянуто значущість особистісно орієнтованого підходу до формування професійної компетентності майбутніх вчителів. Представлено вимоги, які ставляться до якостей особистості майбутнього вчителя.

Ключові слова: професійна компетентність, майбутній вчитель.

Вступ.

Кардинальні зміни соціально-економічної політики країни викликали необхідність реформування освітньої галузі, що відображено в основних положеннях Конституції України, в Національній доктрині розвитку освіти, у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» та в інших державних документах, які пов'язують стратегічні цілі освіти з вирішенням проблем розвитку українського суспільства, включаючи подолання духовної кризи; вимагають переосмислення завдань виховання як першочергового пріоритету в освіті.

Основною метою сучасної освіти є – виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, формування у неї потреби та вміння жити в громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури.

Реалізація цієї мети здійснюється у закладах освіти України, зокрема, й у педагогічних закладах вищої освіти, де набуто значного позитивного досвіду з організації виховання студентської молоді. Цей процес супроводжується пошуком і застосуванням нових виховних технологій, форм, методів, засобів формування особистості, яка визнана найвищою цінністю суспільства. Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, які відбуваються у європейських країнах і пов'язані з визнанням значимості знань, як рушія суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються нових освітніх стандартів, оновлення та перегляду навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання.

Стратегічні завдання трансформації суспільства вимагають зростання ролі індивідуальної дії, креативної особистості, яка готова на швидку

переорієнтацію, на якісно нову структуру мислення, готовність до нестандартних дій в екстремальних умовах. Це багатогранна особистість із почуттям відповідальності, толерантності, відкритості вищим смислам, іншим культурам. Крім того, основою такої особистості є вічні цінності: любов, правда, чесність, доброта, справедливість, гідність, сумління, милосердя, великодушність, нетерпимість до зла, благородство, мудрість – саме вони мотивують діяльність людини і складають сенс її життя [1].

Основний текст.

На сучасному етапі, коли на перший план виходить активізація людського чинника, як однієї з умов подальшого людського прогресу, великого значення надається гуманізації суспільства. І перед вищою педагогічною школою ставиться завдання підготовки компетентного вчителя, відповідального фахівця здатного самостійно оцінювати те, що відбувається в суспільстві і будувати свою професійну діяльність відповідно до інтересів людей, які її оточують.

Аналіз практики духовно-етичного виховання у закладах вищої освіти показує, що у сучасних умовах відсутній єдиний концептуальний підхід до розуміння його суті і змісту, існує дисбаланс соціальних ідеалів і цінностей. Рішення цієї задачі пов'язане з формуванням стійких морально-етичних якостей особистості майбутнього вчителя у процесі діяльності. У державних документах останніх років все частіше підкреслюється значущість духовно-етичного виховання, яке покликане вирішити завдання консолідації суспільства, збереження єдиного соціокультурного простору країни.

У зв'язку з актуалізацією духовно-етичного виховання в українському суспільстві з'явилася потреба у педагогічних кадрах, здатних вирішувати відповідні завдання в умовах існування різних систем цінностей (екзистенційних, релігійних, гуманістичних тощо), концепцій духовно-етичного виховання школярів, суперечності інформаційного простору, входження України у контекст сучасної світової культури.

К. Левківський відзначає, що виховання студентської молоді, потребує особливої уваги. Майбутнє народу залежить від змісту цінностей, що закладаються у світоглядні орієнтири молодих людей, від того, якою мірою духовність стане основою їх життя [3].

Для вирішення даної проблеми вчителю потрібні предметні знання, оволодіння методикою їх викладання, загальна відповідність сучасній суспільній формації, учитель повинен направити свою діяльність на власне етичне виховання та на оволодіння сучасними технологіями духовно-етичного виховання молодших школярів.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показує, що професійна компетентність педагога визначається як сформованість у праці вчителя трьох складових:

- педагогічної діяльності (технології праці);
- педагогічного спілкування (клімат і атмосфера праці);
- особистості (мотивації, ціннісних орієнтацій) [1].

Показником визнання високої якості роботи вчителя є його визнання справжнім професіоналом. Таким чином, професіоналізм вчителя в освіті

визначається його високою підготовленістю до виконання завдань професійної діяльності, а ідеалом є такий вчитель, який володіє науковими знаннями і вміє застосовувати їх у реальній роботі відповідно до завдань, які стоять перед сучасною школою.

Об'єктом професійного розвитку і формою реалізації творчого потенціалу вчителя у професійній праці є інтегральні характеристики її особистості, до яких, поряд із спрямованістю, емоційною та поведінковою гнучкістю, відносять і компетентність [2].

У вітчизняній педагогічній літературі можна зустріти два схожих поняття: «компетенція» і «компетентність». Відповідно до тлумачного словника:

- ❖ компетенція – це добра обізнаність із чим-небудь, коло повноважень якої-небудь організації, установи чи особистості;
- ❖ компетентність – це властивість поняття компетентний;
- ❖ компетентний – це той, хто має достатні знання у будь – якій галузі, обізнаний, тямущий, кваліфікований; який має певні повноваження, повноправний, повновладний [2].

Схожість понять походять від одного джерела: *competentia* (від лат.) – узгодженість, відповідність, а *compeo* – відповідати, бути гідним, здатним. Варто відмежовувати ці поняття, враховуючи вітчизняні мовні стереотипи. Компетенція традиційно вживається у значенні коло повноважень, а компетентність пов'язують із обізнаністю, авторитетністю, кваліфікованістю. Тому в педагогічному сенсі доцільно вживати термін компетентність [2].

Компетентність – це результат професійного досвіду, такий наслідок його накопичення протягом професійного життя та діяльності, що забезпечує глибоке знання своєї справи, сутності професійної роботи, що виконується, способів та засобів досягнення цілей, здатність правильно оцінювати професійну ситуацію, що склалася, і приймати у зв'язку з цим потрібне рішення [1].

У структуру компетентності входять основні елементи:

- знання;
- досвід;
- професійна культура;
- особистісні якості фахівця.

Компетентність майбутнього педагога зумовлена особливостями, багатством, різноманіттям, інтегрованістю професійного досвіду і детермінована активністю та організаційною культурою.

Великого значення має особистісна спрямованість технологій навчання майбутніх вчителів, забезпечивши особистісно-професійну поведінку, самоуправління і розвиток творчого потенціалу учасників педагогічної взаємодії. Зростає значущість особистісно орієнтованого підходу до формування професійної компетентності майбутніх вчителів.

У працях Е. Зеєра виділено основні ознаки особистісно орієнтованого навчання:

- головна мета навчання – розвиток особистості студента;
- мета особистісно орієнтованого навчання – розвиток автономності,

- самостійності, відповідальності, рефлексії особистості студента;
- особистість – системоутворюючий чинник організації освітнього процесу;
- педагоги, студенти – рівноправні суб'єкти освітнього процесу;
- провідні мотиви освіти – саморозвиток і самореалізація всіх суб'єктів навчання;
- умова компетентності фахівця – формування знань, умінь і навичок;
- компетентність особистості забезпечується шляхом включення в процес навчання її суб'єктивного досвіду [1].

Діяльнісний підхід передбачає, що діяльність є основою, засобом, умовою розвитку особистості. Застосування діяльнісного підходу в освітньому процесі вимагає спеціальних зусиль, спрямованих на таку організацію праці студента, за якої він переходить у позицію суб'єкта пізнання, праці та спілкування, для чого йому необхідно опанувати вмінням обирати ціль, планувати діяльність, організовувати, виконувати, регулювати, контролювати її, аналізувати та оцінювати результати [2].

Застосування діяльнісного підходу у процесі формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів спонукає студента до самостійності у здобутті знань, формуванні умінь та навичок, до ефективної організації діяльності. Цей підхід дає змогу навчити студента ставити перед собою мету, здійснювати самостійний пошук, аналіз, синтез та узагальнення нових знань, використовувати їх для розв'язання комунікативних завдань, оцінювати і коригувати результати діяльності.

Вимоги, які ставляться до якостей особистості вчителя:

- почуття відповідальності;
- благородство;
- інтелектуальна довершеність;
- моральна чистота;
- висока свідомість;
- чесність;
- вимогливість;
- доброзичливість тощо.

Вони забезпечують умови успішності педагогічної діяльності.

Висновки.

Професіоналізм педагога неможливий без розвитку спеціальних здібностей, знань та вмінь, але не менш важливою умовою є також розвиток і загальних здібностей, наявність загальнолюдських цінностей майбутнього вчителя. Професіоналізм майбутнього вчителя як психологічна та особистісна складова характеризується не лише професійно значущими якостями, але й мистецтвом постановки і вирішення професійних завдань, особливим розумінням дійсності в цілому та складних ситуацій у професійній діяльності.

Література:

1. Зеер Е.Ф. Психолого-дидактичні конструкти якості професійної освіти. / Е.Ф. Зеер // Освіта і наука. - 2002. - № 2 (Г4). С. 12-18.

2. Коваль Л.В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: монографія /Л.В. Коваль. Донецьк: Юго-Восток, 2009. – 375 с.
3. Пашченко М.І. Педагогіка. Навчальний посібник /М.І.Пашченко, О.О.Бабич та ін. – Умань. Видавець Сочинський М.М. 2022, – 134 с.

Literature:

1. Zeer E.F. Psychological and didactic constructs of the quality of professional education. / E.F. Zeer // Education and science. - 2002. - No. 2 (G4). P. 12-18.
2. Koval L.V. Professional training of future primary school teachers: monograph / L.V. Blacksmith. Donetsk: Yugo-Vostok, 2009. – 375 p.
3. Pashchenko M.I. Pedagogy. Study guide / M.I. Pashchenko, O.O. Babych and others. - Slow down. Publisher Sochinskyi M.M. 2022, - 134

***Abstract.** The article defines the concept and structure of the professional competence of the future teacher. The requirements related to the personality qualities of the teacher are considered.*

***Key words:** professional competence, teacher are considered.*